

خودنمایی زنان؛ عوامل و راهکارها

حسن شیخیانی

(عضو هیئت علمی دانشگاه پیام نور)

فهرست نویسی کتابخانه ملی جمهوری اسلامی

سرشناسه: شیخیانی، حسن، ۱۳۳۸

مشخصات نشر: زمزمه‌های روشن

عنوان کتاب: خودنمایی بانوان؛ عوامل و راهکارها

موضوع: حجاب

موضوع: روابط زن و مرد -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع: زنان -- مسائل اجتماعی و اخلاقی

مشخصات ظاهری: ۱۶۰ص

وسعت فهرست نویسی: فیا

رده بندی دنگر: ۳۹۰.۳۹۳ع/ش/۱۷/۱۳۰ BP

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۶۱۶

شماره کتابشناسی ملی: ۲۴۹۵۱۳۲

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۵۱۳-۳-۹

انتشارات
زمزمه‌های روشن

نام کتاب: خودنمایی بانوان؛ عوامل و راهکارها

تالیف: حسن شیخیانی

طرح روی جلد: زمزمه‌های روشن

حروفچینی: زمزمه‌های روشن

صفحه‌آرایی: زمزمه‌های روشن

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۰

قیمت: ۴۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۵۱۳-۳-۹

آدرس ناشر: بوشهر، خیابان مطهری، بن‌بست عرفان ۱۴، تلفن: ۰۹۱۷۳۷۲۰۴۹۰

فهرست مطالب

۱۲	پیشگفتار
۱۵-۳۴	فصل اول: حجاب و پوشش
۱۷	واژه شناسی حجاب
۱۸	تاریخچه حجاب
۱۹	حدود، میزان و کیفیت پوشش
۲۱	هدف حجاب
۲۲	جایگاه پوشش در فرهنگ اسلامی
۲۳	فلسفه انحصار پوشش به بانوان
۲۴	فلسفه حجاب
۲۶	۱. آرامش روانی افراد جامعه
۲۷	۲. استحکام پیوند خانوادگی
۲۹	۳. استواری اجتماع
۳۰	۴. ارزش و احترام زن
۳۰	۵. حفظ کرامت انسان
۳۱	۶. امنیت و آرامش زن
۳۱	۷. ارزش والای زن
۳۱	۸. سلامت نسل
۳۴	۹. پیشرفت و کمال جامعه
۳۵-۴۶	فصل دوم: عفاف و حیا
۳۷	مفهوم عفاف
۳۷	فطری بودن عفاف
۳۸	دامنه عفاف

۳۸	۱. عفت در فکر
۳۹	۲. عفت در نگاه
۴۱	۳. عفت در گفتار
۴۲	۴. عفت در رفتار
۴۲	۴-۱. پرهیز از خلوت با نا محرم
۴۲	۴-۲. پرهیز از مصافحه
۴۲	۴-۳. پرهیز از تبرج و جلوه گری
۴۴	حیا
۴۵	رابطه عفاف، حیا و حجاب
۴۷-۵۸	فصل سوم: حجاب و چگونگی روابط زن و مرد در قرآن و روایات
۴۹	حجاب و چگونگی روابط زن و مرد در قرآن
۵۳	حجاب و چگونگی روابط زن و مرد در روایات
۵۹-۶۴	فصل چهارم: پایه ها و دلایل حجاب اسلامی
۶۱	پایه های حجاب اسلامی
۶۱	۱. ایمان به خدا و آخرت
۶۱	۲. آگاهی
۶۲	۳. تقوا
۶۳	دلایل حجاب اسلامی
۶۳	۱. قرآن و روایات
۶۳	۲. سیره و عقل
۶۵-۷۲	فصل پنجم: زمان و ویژگیهای پوشش اسلامی
۶۷	زمان پوشش بانوان
۶۸	ویژگی های پوشش دینی

۶۸	۱. ضخامت
۶۸	۲. سادگی
۶۹	لباس های حرام بانوان
۶۹	۱. لباس های مهیج و تحریک کننده
۷۰	۲. لباس شهرت
۷۱	۳. لباس جنس مخالف
۷۲	۴. لباس دشمنان اسلام
۷۲	رنگ پوشش
۷۳-۸۰	فصل ششم: آثار حجاب
۷۵	۱. موفقیت های معنوی
۷۵	۲. احترام
۷۶	۳. مصونیت و آرامش زن
۷۷	۴. سلامت و زیبایی
۷۷	۵. مبارزه با تهاجم فرهنگی غرب
۷۸	۶. کاهش مفاسد
۷۹	۷. آرامش و امنیت مردان
۷۹	۸. رهایی زن از رنج و خرج تحمیلی
۸۱-۹۲	فصل هفتم: عوامل و روش های ترویج پوشش دینی
۸۳	۱. تشویق
۸۳	۲. فعالیت های علمی، فرهنگی، هنری
۸۵	۳. ترویج فرهنگ غیرت
۸۶	۴. نظارت لازم بر رسانه های جمعی
۷۸	۵. فعالیت مؤثر قوای سه گانه

۸۸	۶. تقویت پایه های حجاب
۸۸	۷. توصیه و تذکر
۸۹	۸. آموزش حجاب در مدارس
۹۰	۹. خانواده
۹۱	۱۰. شناخت الگوی الهی
۹۳-۱۰۸	فصل هشتم: تبرج و خودنمایی
۹۵	واژه شناسی تبرج
۹۶	اختصاص گزینه تبرج به زنان
۹۹	لزوم قانونمندی گزینه خودنمایی
۱۰۳	افراط در گزینه خودنمایی
۱۰۵	مصادیق تبرج
۱۰۹-۱۳۲	فصل نهم: ریشه ها و عوامل شکل گیری تبرج
۱۱۱	۱. عوامل روانشناختی تبرج
۱۱۱	۱-۱. هوسرانی
۱۱۲	۱-۲. دگرآزاری
۱۱۲	۱-۳. ارضای تمایلات
۱۱۲	۱-۴. صید دل‌های مردان
۱۱۳	۱-۵. زیبایی طلبی
۱۱۳	۱-۶. اظهار غنای مالی
۱۱۴	۱-۷. رفع کمبودها
۱۱۵	۲. عوامل جامعه شناختی تبرج
۱۱۵	۲-۱. جلب توجه و کسب موقعیت
۱۱۵	۲-۲. غرب زدگی

۱۱۶	۲-۳. تأخیر در ازدواج
۱۱۷	۲-۴. میزهای غلط در همسرگزینی
۱۱۸	۲-۵. تقلید
۱۱۸	۲-۶. خانواده
۱۱۹	۲-۷. مدگرایی
۱۱۹	۲-۸. ضعف غیرت
۱۲۰	۲-۹. ملامت دیگران
۱۲۰	۲-۱۰. تبلیغات استعماری
۱۲۱	۲-۱۱. سرسپردگان دشمنان اسلام
۱۲۱	۲-۱۲. عملکرد ضعیف دستگاه های ذیربط
۱۲۲	۲-۱۳. رسانه های جمعی و تخریب حجاب
۱۲۳	۲-۱۴. بدآموزی در محیط های خانوادگی
۱۲۳	۲-۱۵. بازار لباس و لوازم آرایش
۱۲۴	۲-۱۶. محیط های اداری و آموزشی
۱۲۴	۲-۱۷. جلوه گیری نماد انتقاد و اعتراض
۱۲۵	۲-۱۸. نهاجم فرهنگی
۱۲۶	۳. عوامل معرفت شناختی تبرج
۱۲۶	۳-۱. ناشناخته ماندن منطق حجاب
۱۲۷	۳-۲. ضعف ایمان
۱۲۷	۳-۳. ضعف حیا
۱۲۹	۳-۴. وسوسه های شیطانی
۱۳۳-۱۴۲	فصل دهم: آثار و پیامدهای تبرج و خودنمایی
۱۳۵	۱. عقده مند کردن مردان

پیشگفتار

تبرج در اصطلاح به معنای خودنمایی زنان و جلوه‌گری و دلبری کردن می‌باشد و این که زیبایی و زینتشان را آشکار کنند. کلمه ی تبرج که در قرآن هم ذکر شده، از ریشه ی «برج» گرفته شده و به معنای ظاهر شدن در برابر مردم است.

پرداختن به موضوع «تبرج و خودنمایی» و آسیب شناسی آن از پیشینه ای طولانی برخوردار است. با بررسی عمده تحقیقات صورت گرفته در این زمینه دریافته‌ایم که این پژوهش‌ها بیشتر تأکید بر توصیف مسأله داشته است تا تحلیل و تبیین آن، بنابراین بر آن شدیم تا علاوه بر توصیف مسأله به تبیین روانشناختی، جامعه‌شناختی و معرفت‌شناختی این موضوع بپردازیم.

زن موجودی است بسیار ارزشمند که در فرآیند تعلیم و تربیت و تکامل افراد، نقشی انکار ناپذیر دارد، بنابراین حیانت از شخصیت وی و مصون نگه داشتن او از آسیب‌های گوناگون، وظیفه‌ای است که دین مقدس اسلام تأکید فراوانی بر آن داشته است. بر همین اساس این دین الهی برای حضور زن در سطح جامعه شرایطی را تعیین نموده است که از جمله آنها، رعایت حجاب و پرهیز از تبرج و خودنمایی است اما باکمال تأسف که شکل فراینده و گسترده ای، در سطح جامعه شاهد خودنمایی و تبرج زنان هستیم به نحوی که ارزش‌های دینی و انسانی جامعه را به چالش کشانده است.

اهمیت بررسی این مسأله کاملاً روشن است زیرا اولاً حجاب و پوشش زن، جوانان ما را از فساد و فحشا حفظ می‌کند. ثانیاً حجاب، سدی محکم در برابر

نفوذ و تهاجم فرهنگی دشمنان است که بنا به فرمایش مقام معظم رهبری مقابله با این تهاجم همه جانبه، یک تکلیف است.

ثالثاً زن موجودی است که به طور فطری به تبرج و جلوه گری گرایش دارد و افراط در این کار ممکن است سلامت روانی او را تهدید کند. این در حالی است که سلامت روانی زنان در حیات روانی جامعه تأثیر بسزایی دارد.

مسئله خود نمایی تنها یک مسئله شخصی نیست بلکه مسئله اجتماع نیز هست و پیامدهای آن به شکل های گوناگون خود را نشان می دهد. با نگاهی به ابعاد و پیامدهایی که مسئله تبرج و خود نمایی در جامعه ایجاد می کند، می توان به اهمیت و جایگاه این بحث پی برد.

خودنمایی زنان در سطح جامعه بحران های زیادی را در پی دارد که مهمترین آنها بحران فروپاشی خانواده است. همچنین تعرض و تجاوز به زنان و خشونت نسبت به آنها ریشه در این مسئله دارد. به همین دلیل قرآن کریم به مسئله تبرج و خود نمایی زنان به طور ویژه ای پرداخته و ما را از ابعاد مختلف و آثار روحی و روانی آن آگاهی داده است.

مسائل و مضلات کنونی در مورد حجاب، معلول متغیرهای روانی و اجتماعی متعددی است و نباید شیوع تبرج و خود نمایی را تنها به یک یا دو عامل نسبت داد.

اگر از همان ابتدای ظهور این پدیده ناپهنجار اجتماعی که شدت و فراگیری چندانی نداشت، مسئولانه و عالمانه در این باره تأمل و تصمیم گیری می شد، هرگز شاهد شدت یافتن روزافزون آن و تبدیل شدنش به یک معضل اجتماعی نمی بودیم.

تلاش ما در این نوشتار این است که با بازخوانی آموزه های قرآنی و روایات، به تصویر روشنی از تبرج و خودنمایی دست یابیم تا علاوه بر شناخت

موضوع، آثار و پیامدهای اخلاقی آن را بیان کرده و به راه کارهایی جهت برون رفت از این معضل اجتماعی دست یابیم.

حجاب زن به معنای پوشاندن تمام بدن و زیبایی های ظاهری در برابر مردان بیگانه است و برای پیشگیری و مهار برخی گرایش ها و رفتارهای خودنمایانه ی فطری او است. این در حالی است که زن به طور طبیعی دوست دارد در برابر جنس مخالف خودآرای کند و زیبایی خود را به نمایش بگذارد. برش های عمده ای در این زمینه وجود دارد از جمله: آیا تبرج و جلوه گری از نظر اسلام بطور مطلق مردود است؟ مصادیق تبرج کدام است؟ آیا تبرج و خود نمایی مخصوص زنان است؟ آیا هرگونه بدحجابی می تواند مصداق تبرج باشد؟ غریزه تبرج چه کارکردی می تواند در زن و حفظ سلامت روانی او داشته باشد؟ آیا حجاب و پوشش به معنای نادیده گرفتن این غریزه نیست؟ حجاب و پوشش مانع و محدودیتی برای رشد عاطفی و روانی زن محسوب نمی شود؟ چه راهی برای کنترل این غریزه وجود دارد؟ و در پایان اینکه ریشه ها و سرچشمه های شکل گیری این معضل اجتماعی چیست؟

بسم الله التوفیق و علیه التکالین

حسن شیخانی*

زمستان ۱۳۸۹